

NILLTPFN likuma prasību izpildes kontrole 1/41/19

VID turpina veikt pārbaudes ārpakalpojumu grāmatvedības un nodokļu konsultāciju pakalpojumu uzņēmumos, lai pārliecinātos, vai tiek izpildītas Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (NILLTPFN) likuma prasības.

Valsts līmenī nav konkrēta uzņēmumiem paredzēta dokumenta vai politikas, ar ko ieviest un īstenot NILLTPFN likuma prasības. Šeit neder arī kopēšanas/ielīmēšanas metode, jo katram uzņēmumam ir sava specifika un klienti.

Turpmāk minētie ieteikumi varētu būt noderīgi VID pārbaudes ietvaros.

Atbildīgā persona

Lielākoties likuma subjekti ir norādījuši atbildīgo personu VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS), taču ar to vien nepietiek, jo jānodrošina atbilstība NILLTPFN likuma 10. panta prasībām, izstrādājot vai atbilstoši papildinot atbildīgās personas novērtēšanas politiku un dokumentējot attiecīgo novērtējumu. Novērtējuma principi ir skaidri – reputācijas kritēriji un sodāmības pārbaudes. Ar sodāmības pārbaudi viss ir skaidrs – jāsaņem izziņa no Sodū reģistra. Turpretī reputācijas pārbaude var izrādīties mazliet sarežģītāka – jāņem vērā katra uzņēmuma ētikas un citi atbilstības standarti.

Risku novērtēšana

Ir svarīgi apzināties ne tikai klientu riskus, bet arī sava uzņēmuma riskus. Apzinoties savus riskus, ir vieglāk identificēt nozares riskus. Piemēram, transportlīdzekļu tirgotājam kā likuma subjektam viens no riskiem ir skaidras naudas darījumi, jo likuma subjekts varētu tikt iesaistīts skaidras naudas maksājumu shēmā un trešo personu nelikumīgos darījumos. Šajā gadījumā tiesību subjektam ir svarīgi īstenot mehānismu, kas regulē skaidrās naudas plūsmu.

Klienta riski varētu ietvert šādus:

1. risks, kas saistīts ar klienta izmantotajiem pakalpojumiem un to piegādes kanāliem;
2. risks, kas saistīts ar klienta juridisko formu un saimniecisko darbību;
3. klienta rezidences (reģistrācijas) valsts risks.

Sankciju likums

Sankciju likuma subjektiem obligāti jāizstrādā iekšējās kontroles sistēma vai jāintegrē NILLTPFN mehānismi iekšējās kontroles sistēmā. Viens no galvenajiem uzdevumiem ir pārbaudīt, vai esošie un potenciālie klienti nav iekļauti sankciju sarakstos, un veikt klienta padziļinātu izpēti, uzsākot sadarbību, kā arī veikt darījumu izpēti un uzraudzību sadarbības gaitā.

Klienta un patiesā labumguvēja (PLG) identifikācija

Ja PLG identifikācija ir apgrūtināta, tad viena no iespējām ir izpētīt, kas ir –

- fiziskā persona, kurai patiesībā pieder juridiskā persona un kura izmanto tās augstākās vadības pilnvaras vai tās aktīvus;
- fiziskā persona, kura faktiski veic kontroli pār juridisko personu neatkarīgi no tā, vai fiziskā persona ieņem oficiālu amatu juridiskajā personā.

PLG noskaidrošanā ir daudz specifisku individuālu nianšu. Vienu risinājumu piedāvā NILLTPFN likums – pieprasīt klienta apstiprinātu paziņojumu par klienta PLG, tostarp šo informāciju apstiprinošus dokumentus. Rezultātā liela daļa atbildības būs pārlikta uz klientu, taču mums kā likuma subjektam, protams, būs pienākums tādus datus pārbaudīt, šim nolūkam izmantojot publisko informāciju.

Šie ieteikumi ir vien neliela daļa no VID pārbaudes priekšdarbiem, bet var palīdzēt novērst trūkumus, kas var radīt nopietnas sekas.